

18
D. D.

APHORISMI MISCELLANEI.

QUOS,

Consensu Ampliss. Facultat. Philos.

PRÆSIDE

Maxime Reverendo atque Amplissimo

DOCT. CAROLO
MESTERTON,

Logic. & Metaphys. PROFESS. Reg. & Ordinar.

Publico examini subjicit

JOHANNES REINHOLM,
OSTROBOTNIENSIS.

DIE XXVII. MAJI ANNO MDCCLXII.

L. H. P. M. S.

ABOÆ,

Impressit JOH. CHRISTOPH. FRENCKELL,

PEREXIMIE atque ERUDITISSIME
Dn. AUCTOR & RESPONDENS,
AMICE SVAVISSIME.

Quisque vel paululum ad vitam nostram attendens, illis eximum habet honorem, qui in castris Musarum strenue militant, & vires ingenii altiori periclitantur conamine. Te Præstantissime Domine horum in numerum eo certius refero, quo pulcrius est specimen doctrinæ & dexteritatis a te partæ disputatione hac publica editum. Amicitia igitur quæ nos intercedit mihi injunxit ut oblata hac occasione progressus in scientiis factos sincere tibi gratuler. Voveo velit Deus T. O. M. exoptatos laborum successus tibi largiri, Teque sospitem & incolumen ad Nestoreos usque annos servare. Ero dum vixero

TUUS

totus

J. L.

APHORISMUS I.

Materialistæ, si non verbis, re tamen ipsa existentiam Dei negant. Quæ namque in mundo materiali reperiuntur Deo competere non possunt. Res materiales sunt finitæ, sed ex finitis constare infinitum manifestam implicat contradictionem; prout Deum statuere finitum æque contradictorium est. Quum igitur adserant illa notioni Dei convenire,

quæ eandem tollunt; atque detrahant essentiaæ Dei, quæ ei necessario sunt adjudicanda, patet utroquæ modo essentiam Divinam penitus destrui.

APHOR. II.

Superstitio est opinio, qua conceditur quidem Deum existere eumque esse colendum, rebus tamen creatis & humanis institutis ^{Divina} quædam efficacia & vis tribuitur cultusque Divinus exhibetur. Sed enti creato Divini quid attribuere nihil infert aliud, quam transformare ens finitum in infinitum, creaturam in Creatorem, atque sic vel multiplicare Deos, vel omnem Divinitatem evertere (a); sequitur itaque cum superstitiosus Deum agnoscit, fieri hoc vel ad dissimulandam impietatem, vel quod thesin suam ipse non intelligit. Posterius verosimilius videtur, quia alioquin, seu si nullum

(a) Conf. D. D. N. VALLERII Prænot. Theol. Part. II. §. 96. 106.

nullum crederet Deum, non adeo tenax
 ridiculorum suorum rituum foret, ut pro il-
 lis extrema experiretur, hoc est, vitam at-
 que sanguinem pro cultu suo defendendo
 poneret, ut infinita exempla plus satis
 loquuntur.

APHOR. III.

Atheus per suam hypothesein fatalista est.

Cum enim atheus existentiam Creatoris ne-
 get, non potest non simul negare mundum
 esse creatum. Ast inter creatum seu ens
 contingens & increatum seu ens necessari-
 um non datur medium in classe entium a-
 ctualium. Mundum ergo pro ente necessa-
 rio seu independente habet atheus, ideoque
 omnia in illo per quendam ordinem invio-
 labilem rationesque mechanicas, quæ con-
 tinentur in corporum essentiis, fieri statuit.
 Sed prout essentiæ rerum sunt necessariæ,
 ita ex athei opinione omnia absoluta ne-
 cessitate eveniunt. Nam ex hac vesania se-
 quitur

quitur existentiam rerum fundari seu rationem sui habere sufficientem in ipsa earum essentia, atque sic eandem, ac ipsa essentia habet, induere necessitatem. Hoc ulterius exinde elucescit, quod omnes actiones corporum absolvuntur per motum, quem corpora ipsa aliter determinare non possunt, quippe quæ omnem libertatis notionem relegent. In hoc autem cum consistat fatalismus, sequitur atheum per suam hypothesein fatalistam esse.

APHOR. IV.

Omnis institutio Divina conjuncta est cum obligatione, qua obstringuntur homines ad id, quod Deus instituit. Quicquid Deus vult fieri ab hominibus, ad istud faciendum vi voluntatis ejus obligantur, omnes enim ab ipsa voluntate Divina, quoad suam existentiam & vires agendi, dependent; hoc est, voluntas Divina hominem intellectu & voluntate libera exornavit, & in ipsa ultima actua-

actualitatis omnium rerum continetur ratio; contrariatur autem sapientiæ Divinæ ut aliquid frustra faciat, ergo posita voluntate Divina, ponitur obligatio.

Ex his tamen non sequitur omnes indifcrete homines obligari ad omne id, quod Deus instituit, alia enim est institutio status, alia personæ, alia facti.

APHOR. V.

Causam adæquatam & unicam propensionum & inclinationum, quæ in hominibus admodum diversæ conspiciuntur derivare ex temperamentis, maximam infert absurditatem, quod unusquisque vel parum ad rem attendens haud difficile intelligere potest.

APHOR. VI.

Usum fabricarum in patria esse maximum jam dudum a multis evictum est; ast vereor, ne fabricarum necessitas a quibusdam

dam plus justo urgeatur nam ea est nostra conditio, ut omnem juxta diligentiam ad agriculturam promovendam convertere debeamus. Per nimiam autem fabricarum multitudinem magna pars ruricularum ab agris colendis avocarentur, quod, quot & quanta agriculturæ adferret impedimenta a studio partium alieni vident. Iustum igitur inter utrumque hunc quæstum servandum est æquilibrium, ne uno alteri officiente, bene vestiti desideremus panem.

Utrum fabricarum...
 nam jam dudum a multis evictum est; alii
 verter, ne fabricarum necessitas a quibus-
 dam